

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 Oslo

20. juni 2007

**ESTOCs SVAR UNDER DEN OFFENTLIGE HØRINGEN OM ET FORESLÅTT
FORBUD MOT OFFENTLIG FREMVISNING AV TOBAKKSPRODUKTER I
UTSALGSSTEDER SAMT VISSE ANDRE ENDRINGER I
TOBAKKSSKADELOVEN OG I REKLAMEFORORDNINGENE**

ESTOC, European Smokeless Tobacco Council, representerer interessene til europeiske produsenter og distributører av røykfri tobakk. Vi følger med på alle saker knyttet til røykfri tobakk, herunder de siste vitenskapelige utviklingene på europeisk og globalt nivå, med spesiell fokus på svensk snus.

I sitt høringsdokument foreslår departementet et forbud mot synlig fremvisning av alle typer tobakksprodukter inklusive ”snus”.

ESTOC ønsker å legge frem sine tanker og bekymringer når det gjelder de manglende bevis departementet har for å begrunne påstanden om at inkluderingen av røykfri tobakk i produktfremvisningsforbudet i utsalgsstedet, vil føre til merkbare virkninger på det generelle tobakkskonsumet eller på ungdoms røykeoppstart.

ESTOC er ikke enig i at punkt 1.2 i direktoratets studie nøyaktig gjengir dagens situasjon hva gjelder den vitenskapelige forståelsen relatert til snus.

“et kunnskapssammendrag fra 2005 viser at helseskadene relatert til bruken av ”snus”, ikke er så godt dokumentert som de samme resultatene hva gjelder røyking.”

Basert på situasjonen i Sverige, og med spesiell henvisning til Swedish National Board of Welfare and Health’s Folkhälsorapport 2005, og den rollen som snus har spilt både når det gjelder det å redusere røykeoppstarten blant ungdommen og den virkningen snus har når det gjelder røykeslutt, er det vanskelig å forstå hvordan Helse- og omsorgsdepartementet har kommet til konklusjonen at snus og sigaretter bør behandles likt hva gjelder fremvisningsforbudet. Det er også i strid med de siste vitenskapelige bevis.

To nylige artikler i det medisinske tidsskriftet The Lancet (10. mai 2007)¹, tar for seg virkningene av svensk snus og den potensielle innvirkningen på helsen. Én tar for seg kreftfaren i Sverige i relasjon til snusbruken. Den andre beregner hva helsevirkningene ville bli hvis snus ble lansert i Australia. Begge disse studiene gir en objektiv og omfattende oversikt over helsevirkningene i relasjon til bruken av snus. ESTOC ønsker å rette

¹ Kilde: www.thelancet.com. En ytterligere liste over vitenskapelig litteratur www.estoc.org kan gi en oversikt over litteratur i ESTOCs uttalelser til Europakommisjonene og Scientific Committee on Newly and Emerging Health Risks [Vitenskapskomiteen for nye og fremvoksende helserisikoer].

departementets oppmerksomhet mot disse to studiene som eksempler på nyere bevis, åpenbart i strid med det syn departementet i dag har og har uttrykt i dets direktoratstudie.

FORSLAGET ER I STRID MED EØS-LOVGIVNINGEN

Et fremvisningsforbud vil utelukke eller gjøre det ekstremt vanskelig å lansere et nytt merke røykfri tobakk eller et nytt produkt i Norge, fordi det vil være bokstavelig talt umulig å kommunisere det nye produktets egenskaper eller dets tilgjengelighet og de mulige fordelene (når man sammenligner med sigaretter) for forbrukerne. Det er klart dette er meget viktig for produsenter som ønsker å lansere noe på et utenlandsk marked da de må overvinne forbrukernes manglende kjennskap til produktene. Forbudet innebærer derfor en barriere mot å komme inn på det norske markedet for produsenter som er basert i andre EØS- og EU-medlemsland.

En barriere av denne typen mot å komme inn på markedet, er en ulovlig restriksjon på den frie flyten av varer som brudd på Artikkel 11 i EØS-avtalen², et faktum som departementet erkjenner i sitt konsultasjonsdokument.

Det norske snusmarkedet er dominert av én snusprodusent. Et fremvisningsforbud vil i betydelig grad styrke dagens markedsleders posisjon i markedet, og det i seg selv kan være i strid med EØS-artikkel 11, jf. EU-domstolens avgjørelse i § 21 i Merci-saken.

Departementet prøver å rettferdiggjøre disse bruddene på EØS-avtalen ut fra folkehelseårsaker iht. Artikkel 13 EØS, men for at det skal være et tillatt brudd på Artikkel 11 EØS, må tiltakene være forholdsmessige. Dette betyr at tiltaket må være effektivt hva gjelder det målet man søker og må ikke gå lengre enn nødvendig for å oppnå dette målet. Departementet erkjenner at det ikke finnes noe bevis som påviser at det foreslåtte fremvisningsforbudet vil få de tilsiktede folkehelsefordelene, og departementet nekter å vente på konklusjonene fra pågående forskningsprosjekter som evaluerer konsekvensene av "snus" og den synlige fremvisningen av tobakksprodukter.

Departementet er derfor klart oppmerksom på det meget svake rettslige grunnlaget det har for sitt foreslåtte forbud mot synlig fremvisning av "snus", men påstår at forbudet uansett blir innført av "etiske grunner". Slik grunner er ingen erstatning for sunne og objektive bevis for fordeler for folkehelsen som forslaget vil oppnå. Videre er de ikke omfattet av folkehelseunntaket i Artikkel 13 i EØS-avtalen. Da forbudet ikke vil få noen virkning når det gjelder å oppnå departementets angitte mål, kan det heller ikke være nødvendig for å nå disse målene. Forbudet er derfor et uforholdsmessig brudd på EØS-avtalen, og ESTOC er av den oppfatning at det ikke vil kunne opprettholdes hvis det blir rettslig bestridt.

Som konklusjon er det slik at ESTOC ikke deler Helse- og omsorgsdepartementets syn om at forslaget om et fullstendig fremvisningsforbud, inklusive snus, vil føre til noen gunstige helsevirkninger. ESTOC er også av den oppfatning at det å innføre et produktfremvisningsforbud – spesielt i relasjon til det norske snusmarkedet – kommer til å skape alvorlige konkurransevriddninger. Vi håper derfor at departementet vil revurdere sin nåværende intensjon om å inkludere snus i det foreslåtte fremvisningsforbudet.

² cf. § 43 of the Di Agostini-case (Joined cases C34-36/95 [1997] ECLR I-3483 jf. §§42-44), which indicates that a general regulation of advertising which in effect bars new entrants from establishing themselves on the relevant market may be a M.E.E according to EU Art. 28.